

BRANXIT KASALLIGI

Beshariq Abu Ali ibn sino nomidagi

jamoat salomatligi texnikumi o'qituvchisi

Sultonmurodova Maftuna Soxobidin qizi

Annotatsiya: Branxit – bu nafas yo'llarining yallig'lanishiga sabab bo'ladigan kasallik bo'lib, asosan o'pka va bronxlarni ta'sir qiladi. Bu kasallik turli omillar tufayli rivojlanishi mumkin va odatda yo'tal, nafas qisishi va o'pka faoliyatining buzilishi bilan kechadi. Branxitning ikki asosiy turi mavjud: surunkali va o'tkir branxit.

Kalit so'zlar: branxit, o'tkir branxit, surunkali branxit,

Аннотация: Бронхит – заболевание, вызывающее воспаление дыхательных путей с преимущественным поражением легких и бронхов. Это заболевание может развиваться вследствие различных факторов и обычно сопровождается кашлем, одышкой и нарушением функции легких. Различают два основных типа бронхита: хронический и острый..

Ключевые слова: бронхит, острый бронхит, хронический бронхит..

Annotation Bronchitis is a disease that causes inflammation of the respiratory tract, mainly affecting the lungs and bronchi. This disease can develop due to various factors and is usually accompanied by cough, shortness of breath and impaired lung function. There are two main types of bronchitis: chronic and acute

Key words: bronchitis, acute bronchitis, chronic bronchitis

Dolzarbligi: Branxit kasalligi bugungi kunda global miqyosda keng tarqalgan va jiddiy salomatlik muammolaridan biri bo'lib qolmoqda. Bu kasallik nafaqat rivojlangan mamlakatlarda, balki rivojlanayotgan va kam rivojlangan

hududlarda ham uchraydi. Uning dolzarbligi bir necha omilga bog‘liq. Chekish va atrof-muhit ifloslanishi

Branxitning eng asosiy sabablaridan biri chekishdir. Chekish nafas yo‘llarini shikastlaydi va bronxlardagi yallig‘lanishni kuchaytiradi. Dunyo bo‘yicha chekishga qarshi kurashgan dasturlarga qaramay, chekish darajasi ko‘plab mamlakatlarda hali ham yuqori. Bundan tashqari, havoning ifloslanishi, sanoat chiqindilari va avtomobil gazlari kabi atrof-muhit omillari ham bronxlarning yallig‘lanishiga olib keladi. Bu holat, ayniqsa, yirik shaharlarda va sanoat hududlarida yashovchi odamlar uchun muammo yaratmoqda.

Surunkali bronxit va o‘pka kasalliklari

Surunkali bronxit, o‘pka emfizemasi va boshqa surunkali nafas olish tizimi kasalliklari bilan bog‘liq kasalliklar soni ortib bormoqda. Bu kasalliklar nafaqat nafas olishni qiyinlashtiradi, balki bemorlarning umrini qisqartiradi. Surunkali bronxit bilan og‘riganlar odatda yuqori yoshi va uzoq muddatli chekish tarixiga ega bo‘lgan odamlar bo‘lib, bu kasallik ularda nafas olishni davom ettirishda muammolar yaratadi.

Viruslar va bakteriyalar

Branxit ko‘pincha viruslar yoki bakteriyalar tufayli yuzaga keladi. COVID-19 pandemiyasi davrida nafas olish yo‘llaridagi yallig‘lanishlar ko‘paydi, bu esa branxitni ham kuchaytirdi. Viruslar va bakteriyalar tez tarqalgan va yangi mutatsiyalar orqali nafas olish tizimi kasalliklariga olib kelishi mumkin. Shu sababli, branxitning oldini olish va davolash dolzarb ahamiyatga ega.

Aholining qarishi va atrof-muhit ta’siri

Dunyo aholisining qarishi va uzoq umr ko‘rishi surunkali kasalliklar, jumladan, bronxit va boshqa o‘pka kasalliklarining oshishiga olib kelmoqda. Aholining qarishiga va yoshi kattalashgan odamlarda immun tizimining zaiflashishiga bog‘liq ravishda, ular nafas olish tizimi kasalliklariga yanada moyil bo‘ladilar. Shuningdek, industrial hududlarda havoning ifloslanishi va kimyoviy moddalar bilan ta’sirlanish bronxitning rivojlanishiga yordam beradi.

Gastrit (lotincha gastritis, qadimgi yunoncha gaster „oshqozon“) it is „yallig‘lanish“ oshqozon shilliq qavatidagi paydo bo‘ladigan yallig‘lanish yoki distrofik o‘zgarishlar. Kasallik ushbu a‘zo vazifalarining buzilishiga olib keladi, shuningdek epiteliya hujayralarining atrofiyasi rivojlanib ularni o‘rniga biriktiruvchi to‘qimalar rivojlanadi. Bakterial infeksiya: Ko‘pincha Helicobacter pylori bakteriyasi sabab bo‘ladi

Branxit kasalligining dolzarbligi

Branxit kasalligi bugungi kunda global miqyosda keng tarqalgan va jiddiy salomatlik muammolaridan biri bo‘lib qolmoqda. Bu kasallik nafaqat rivojlangan mamlakatlarda, balki rivojlanayotgan va kam rivojlangan hududlarda ham uchraydi. Uning dolzarbligi bir necha omilga bog‘liq.

1. Chekish va atrof-muhit ifloslanishi

Branxitning eng asosiy sabablaridan biri chekishdir. Chekish nafas yo‘llarini shikastlaydi va bronxlardagi yallig‘lanishni kuchaytiradi. Dunyo bo‘yicha chekishga qarshi kurashgan dasturlarga qaramay, chekish darajasi ko‘plab mamlakatlarda hali ham yuqori. Bundan tashqari, havoning ifloslanishi, sanoat chiqindilari va avtomobil gazlari kabi atrof-muhit omillari ham bronxlarning yallig‘lanishiga olib keladi. Bu holat, ayniqsa, yirik shaharlarda va sanoat hududlarida yashovchi odamlar uchun muammo yaratmoqda.

2. Surunkali bronxit va o‘pka kasalliklari

Surunkali bronxit, o‘pka emfizemasi va boshqa surunkali nafas olish tizimi kasalliklari bilan bog‘liq kasalliklar soni ortib bormoqda. Bu kasalliklar nafaqat nafas olishni qiyinlashtiradi, balki bemorlarning umrini qisqartiradi. Surunkali bronxit bilan og‘riganlar odatda yuqori yoshi va uzoq muddatli chekish tarixiga ega bo‘lgan odamlar bo‘lib, bu kasallik ularda nafas olishni davom ettirishda muammolar yaratadi.

3. Viruslar va bakteriyalar

Branxit ko‘pincha viruslar yoki bakteriyalar tufayli yuzaga keladi. COVID-19 pandemiyasi davrida nafas olish yo‘llaridagi yallig‘lanishlar ko‘paydi, bu esa branxitni ham kuchaytirdi. Viruslar va bakteriyalar tez tarqalgan va yangi mutatsiyalar orqali nafas olish tizimi kasalliklariga olib kelishi mumkin. Shu sababli, branxitning oldini olish va davolash dolzarb ahamiyatga ega.

4. Aholining qarishi va atrof-muhit ta‘siri

Dunyo aholisining qarishi va uzoq umr ko‘rishi surunkali kasalliklar, jumladan, bronxit va boshqa o‘pka kasalliklarining oshishiga olib kelmoqda. Aholining qarishiga va yoshi kattalashgan odamlarda immun tizimining zaiflashishiga bog‘liq ravishda, ular nafas olish tizimi kasalliklariga yanada moyil bo‘ladilar. Shuningdek, industrial hududlarda havoning ifloslanishi va kimyoviy moddalar bilan ta‘sirlanish bronxitning rivojlanishiga yordam beradi.

5. Sog‘liqni saqlash tizimiga ta‘sir

Branxitning dolzarbligi shundaki, u sog‘liqni saqlash tizimiga katta yuk keltiradi. Surunkali bronxit va boshqa nafas olish kasalliklari tez-tez kasalxonaga yotqizishni talab qiladi, bu esa sog‘liqni saqlash tizimining resurslarini kamaytiradi. Ayniqsa, surunkali bronxit bilan og‘rigan bemorlar doimiy tibbiy kuzatuvni talab qiladi. Branxit kasalligi dolzarb ahamiyatga ega, chunki uning tarqalishi va ta‘siri jahon aholisining salomatligiga jiddiy xavf soladi. Kasallikning oldini olish va davolash uchun chekishni tashlash, havoni tozalash va atrof-muhitni yaxshilash kabi choralar ko‘rish zarur. Branxitning davolanishi va oldini olishni kuchaytirish, shuningdek, sog‘liqni saqlash tizimlarini mustahkamlash — jamiyatning umumiy salomatligi uchun katta ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Klinik gastroenterologiya asoslari; Muallif: S.B. Xolboyev.

2. Ichki kasalliklar; Mualliflar: Y. Arslonov, T. Nazarov. A. Gadoyev.

3. Internet ma'lumotlari.